

nu imidlertid gif ind paa den Bestemmelse, som her i § 13 er foreslaaet af den høitagede Kirke- og Undervisningsminister, da ser jeg ikke rettere, end at vi derved konstatere den saameget omtalte Kirkens Eiendomsret til disse Midler, og jeg er overbevist om, at der i Befolkningen næres et almindeligt Ønske imod, at Repræsentationen her skal anerkjende denne saakaldte „Kirkens Eiendomsret.“ Derfor er det min Overbevisning, at saalænge den høitærede Minister fastholder denne „Kirkens Eiendomsret“ og fastholder, at disse Midler ikke kunne anvendes uden til kirkelige Diemed, vil dette Lovforslag ikke blive vedtaget i nogen nær Fremtid, og jeg haaber, det aldrig skal blive vedtaget. Jeg maa derfor udtale mig som en bestemt Modstander af de Principer, der er lagte til Grund for dette Lovforslag baade med Hensyn til Lønningernes Fordeling og Lønningsmaaden, saavel som ogsaa med Hensyn til de Bestemmelser, der ere fastholdte i Lovforslagets § 13. Til disse Bemærkninger skal jeg foreløbig indskrænke mig.

Th. Kruse: Det er ikke med nogen sær Lyst, at jeg giver mig ind paa det foreliggende. Emne, thi denne Sag er jo saa gammel og saa uddebatteret i dette Thing, at det vistnok vil være saare vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at fremdrage noget egentligt Nyt i den. Men da jeg forventer, at det høie Thing vil bifalde, at man kan have personlige Grunde til overfor et saa stort Spørgsmaal dog engang at udtale, fra hvilket Standpunkt man overhovedet ser det, saa haaber jeg paa en behagelig Overbærenhed. Jeg havde jo rigtignok ikke tænkt paa at tage Ordet saa hurtigt i Begyndelsen af denne Diskussion; det var et Par Ytringer af den høitærede Undervisningsminister, som bragte mig til allerede nu at begjære Ordet, fordi disse Ytringer gif ind paa Sagen i dens reelle Almindelighed, og det var just den, som jeg kunde have Lyst og som jeg følte Trang til at udtale mig noget om. Foreløbig vil jeg kun gjøre en formel Bemærkning ligeoverfor den høitærede Minister. Den høitærede Minister kom to Gange tilbage til det Udtryk: „enhver Uhhildet“, som den høitærede Synspunkt som Ministeren. Jeg tror nu ikke, at det er heldigt, at man i en Diskussion som denne, hvor Grundsatning staar imod Grundsatning og Ansættelse imod Ansættelse, taler om et uheldigt Standpunkt. Den høie Kultusministers Modstandere ville vistnok være ligesaa berettigede til at tale om „enhver Uhhildet“, som den høitærede Minister kan være det; men jeg tror, at det er heldigst aldeles at lade det Uhhilde eller Uhhildede være ude af denne Diskussion og overhovedet ude af Betragtningen over denne Sag. Jeg vil nu bestemt erklære mig som fuldstændig uhhildet ligeoverfor denne Sag. Jeg ser slet ikke i den et politisk Partispørgsmaal; fra den Side ser jeg ikke Sagen, og fra den Side gaar jeg ikke ud ved mine

Betragtninger. Det, jeg vil fremstille, er min personlige Opfattelse af og min Overbevisning om, hvorledes denne Sag bør tages, uden Hensyn til Partistandpunkt i nogen Retning. Jeg vil da sige, at det foreliggende Lovforslag, Ministeriets Lovforslag, er saa langt fra at være det ideale Standpunkt for mig i denne Sag, at jeg endog vil erklære, at det næstefølgende Lovforslag, som vi have til Behandling idag, endnu ikke træffer det Standpunkt, som jeg principielt vilde stille mig paa. Efter at have udtalt dette, skal jeg give mig ind paa Sagen i Almindelighed. Den høitærede Kultusminister udtalte, at en af Grundbetragtningerne for ham ikke var, som der er hentydet til, Kirkens Ret, men den, at der ved Siden af Statens Ret er Menighedernes gamle nedarvede Forhold og dernæst Menighedernes Ret ligeoverfor dette Lønningspørgsmaal, navnlig ligeoverfor den Del af Lønningen, der kaldes Tiende, som jo er Hovedparten af Præstens Løn. Saadanne Ord lyde jo i og for sig meget smukt, at man vil værne om Menighedernes gamle nedarvede Forhold og Rettigheder, og det er sikkert, at, dersom det virkelig kunde slaas fast og bevises, at der fandtes noget af dette her, saa skulde jeg være med til at tage et virkelig og stort Hensyn dertil. Men dersom vi ville tage vor historiske Grindring en lille Smule i Beslag i denne Sag, saa forekommer det mig rigtignok, at alt det Skønne ved Tiendens Egenkab som Menighedens Eiendom og som dens frivillige Bidrag til Præstens Løn svinder ind og bliver ikke blot til Intet, men til sin Modsatning. Jeg skal dog tillade mig at erindre om, at disse skønne Tiender, foruden Afgifter af lignende Art, saasom Maaest, Sumrenter, Mikkelrenter og hvad alle de delige Ting hedde, Smør, Flæsk og Æg, virkelig ikke, saaledes som de findes hos os, ere frivillige Gaver, Menighedens frivillige Bidrag til Kirkens Underhold, men ere i sin Tid ikke blot ved Lov og Ret, men ogsaa ved Sværdet paatvungne det danske Folk. Jeg gad nok vist, hvad det skulde være for hellige Grindringer, der skulde knytte sig til Tienden *exempli gratia* oppe i Vendsyssel; jeg gad nok vide, hvor den Herlighed skrives sig fra med Hensyn til de gamle Forhold og de Menighedsrettigheder, som der ere komne tilfode. Nei, jeg tror ikke, at disse gamle Forhold have noget Helligt ved sig; jeg mener tværtimod, at de indeholde meget bitre Grindringer for Befolkningen her tillands, og hvad ikke selve Indførelsen af disse Afgifter har af bitre Grindringer for den nuværende Befolkning, det gjør sig netop gjældende ved den stedlige Opkræven, dette personlig at staa i Gjæld over for sin nærmeste aandelige Veileder, og det saaledes altid, naar man kommer til Præsten, at skulle staa med Skillingen i Næven. Jeg fjender ikke et eneste Sted, hvor Befolkningen i nogen Udstrækning har den Slags Uhelder kjær. Jeg anser det for fuldkommen ugrundet at appellere til de gamle, ned-